

PAPISTOA VELVOITTAVAT PÄÄTÖKSET

Piispainkokous 24.8.2022

Sisällys

Papiston seisomajärjestys jumalanpalveluksissa	1
Yli- ja arkkidiakonin arvon säilyminen.....	2
Papiston pukeutumisohteet	2
Papiston viittojen ja pähineiden hankinta ja hoito	4
Papiston tarvitsemat työasut	4
Piispainkokouksen ohjeet viittojen hankinnasta ja huollosta	4
Jumalanpalvelusten toimittaminen seurakunnissa.....	5
Antiminssit.....	7
Ohjeistus sakramenteihin ja toimituksiin osallistumisesta.....	7
Kirkollisten toimitusten kulukorvaukset	7
Erikoisristien käyttäminen	8
Jumalanpalveluksissa luettavien tekstien korjattu muoto.....	8
Jumalanpalvelusten lyhentäminen	8
Jumalanpalveluksissa käytettävien veisujen hyväksyntä	9
EPL:n toimittaminen illalla.....	9
Papiston matkustamisesta.....	9
Katumuksen sakramentista.....	10
Piispojen liturginen muistelu	10
Papiston ehtoollisesta osallistuminen	11
3. hetken rukous liturgiassa	11
Piispan maininta hetkissä.....	11
Suuren saaton jälkeiset vuorosanat.....	11
Epistolalan lukemisen alkusanoista	12
Kirkottamisesta tehty päätös.....	12
Diakonien ehtoollisjako-oikeus.....	12
Kirkollisen kihlauksen ajankohta.....	12

Papiston seisomajärjestys jumalanpalveluksissa

Piispainkokous toteaa, että hiippakunnan piispan, pappien ja diakonien yhdessä palveleminen jumalanpalveluksessa ilmentää syvällisesti ja konkreettisesti pappouden mysteerion suurta armolahjaa sekä

myös pappeuden eri asteiden yhteistä palvelutehtävää kirkossa. Lisäksi se korostaa papiston keskinäistä yhteyttä ja jakamista rukouksessa ja ylistyksessä sekä pyhien mysteerioiden toimittamisessa. Piispainkokous pitää tärkeänä muistaa, että papin tai diakonin arvo tai merkitys yhteisen jumalanpalveluksen toimittamisessa ei millään tavoin riipu hänen paikastaan seisomajärjestyksessä. Määrätty seisomajärjestys palvelee vain käytännöllisiä päämääriä ja käytännön järjestystä. Näin ollen on tärkeää, että seisomajärjestys on yksinkertainen ja että se vaatii mahdollisimman vähän tulkintoja kulloisessakin tilanteessa.

Seisomajärjestyksessä noudatetaan seuraavia periaatteita:

1. Rovastit, pastorit, yli diakonit ja diakonit ovat palveluksessa vihkimispäivänsä mukaisessa järjestyksessä.
2. Arkkimandriitat rinnastetaan rovasteihin.
3. Seurakunnan kirkkoherra palvelee aina papiston joukossa ensimmäisenä pappina oman seurakuntansa alueella riippumatta siitä, onko hän pastori vai rovasti. Miesluostarissa ensimmäisenä on aina luostarin johtaja, naisluostarissa luostarin pappi ja ortodoksisessa seminaarissa seminaarin pappi.
4. Arkkidiakonit rinnastetaan yli diakoneihin.
5. Piispan sihteerin ollessa diakoni hän toimittaa ensimmäisenä diakonina piispansa kanssa toimittavissa palveluksissa.
6. Ulkomaisten vieraiden kohdalla tästä järjestyksestä voidaan poiketa ja vierailevalle papille antaa kunniasija kulloisenkin tilanteen huomioon ottaen.
7. Piispallisissa palveluksissa ja muulloinkin piispan läsnä ollessa tästä järjestyksestä voidaan piispan päätöksellä tarvittaessa poiketa.
8. Ongelmallisissa tapauksissa hiippakunnan piispa antaa tarkemmat ohjeet.

(21.1.2004, tarkistettu 24.8.2022)

Yli- ja arkkidiakonin arvon säilyminen

Jos hiippakuntapiispan sihteeri on saanut yli- tai arkkidiakonin arvon rukouksen kautta jumalanpalveluksessa, hän ei menetä titteliansä sihteeritehtäviensä päätyttyä.

(4/2014, tarkistettu 24.8.2022)

Papiston pukeutumisohejet

Otettiin käsiteltäväksi kahdessa aiemmassa piispainkokouksessa (1.4.2004, ptk §5 ja 25.5.2004, ptk §2) esillä ollut asia yhtenäisten papiston pukeutumisohejien antamisesta. Piispainkokouksen sihteeri oli valmistellut asiasta luonnoksen. Piispainkokous hyväksyi tämän pöytäkirjan liitteenä olevan pukeutumisohejen. Ohje postitetaan arkkipiispan kansliasta kaikille kirkkokunnan papeille ja diakoneille.

Piispainkokouksen jäseniltä on eri yhteyksissä tiedusteltu yleisiä ohjeita papiston pukeutumisesta.

Kirkkomme papistolta on voitava edellyttää perinteen mukaista pukeutumista niin jumalanpalveluksissa kuin niiden ulkopuolellakin.

Piispainkokous haluaa tuoda esiin muutamia keskeisiä periaatteita papillisesta pukeutumisesta Suomen ortodoksisessa kirkossa.

Viittojen käyttö

Viittojen ja kirkollisten päähineiden käyttö perustuu papillisiin vihkimyksiin. Papiston viittojen tulee olla pääsääntöisesti mustia, mutta sallittuja ovat myös siniset, harmaat ja valkoiset. Jumalanpalvelusten ulkopuolella liikuttaessa perinteiseen pappien ja diakonien asuun kuuluu alus- ja päällysviitta sekä papillinen päähine, kalimavki / kamilavka tai skufia. Lukijoiksi, laulajiksi tai ipodiakoneiksi vihityt, joilla ei ole oikeutta käyttää päällysviittaa, käyttävät alusviittaa vain jumalanpalveluksissa ja niihin liittyvissä seurakunnallisissa tilaisuuksissa. He eivät käytä papillisia päähineitä.

Kirkkomme papit ja diakonit voivat käyttää ns. papin paitaa. Kuitenkin viittoja ja päähinettä tulee käyttää sellaisissa julkisissa tilaisuuksissa, joissa asian omainen edustaa kirkkoa tai seurakuntaa, esimerkiksi kokouksissa, haastatteluissa tai juhlatapahtumissa.

Päähineet

Suomessa papillisia päähineitä ei käytetä kirkolliseen palkitsemiseen. Tämän vuoksi kaikkien päähineiden, kalimavkien / kamilavkojen ja skufioiden, tulee olla mustia. On myös huomattava, että papillisen asun kanssa tulee käyttää ainoastaan papillisia päähineitä.

Jumalanpalveluksissa päähineenä voidaan käyttää ainoastaan kalimavkia / kamilavkaa tai munkkipapisto klobukkaa. Piispainkokous suosittelee ns. kreikkalaista kalimavki-mallia. Venäläistä kamilavkaa voi käyttää siellä missä se on ollut perinne (joko violetti tai tummanpunainen). Skufiaa voidaan käyttää ulkona toimitettavissa palveluksissa, esimerkiksi haudoilla toimitettavissa muistopalveluksissa ja ristisaatoissa.

Kanttoreiden pukeutuminen

Mies- ja naiskanttorin viitankäytön siunaa asianomaisen hiippakunnan piispa. Mikäli kanttori ei käytä viittaa, tulee hänen kuitenkin pukeutua arvokkaasti ja tilaisuuden luonteeseen sopivalla tavalla. Piispainkokous on vuonna 1986 hyväksynyt ns. naiskanttorin viitan mallin ja antanut ohjeen sen käytöstä. Asianomainen voi käyttää viittaa ainoastaan silloin, kun hän toimii kanttorin tehtävässä jumalanpalveluksessa ja sen yhteydessä olevassa seurakunnallisessa tilaisuudessa. Piispainkokous suosittelee naiskanttorien käyttävän päällysviittamallista mustaa viittaa jumalanpalveluksissa.

Pukeutumisesta jumalanpalveluksissa

Papiston tulee käyttää päällysviittaa kaikissa niissä palveluksissa, joissa ei pukeuduta täyteen jumalanpalveluspukuun. Papit voivat halutessaan käyttää kuvevaatetta. Uusien pappisvihkimyksien yhteydessä kuvevaatetta ei enää anneta. Mikäli rovastille on myönnetty epigonaation käyttöoikeus, hänen ei tule käyttää kuvevaatetta. Kierreoraria käyttävät vain yli- ja arkkidiakonit sekä ne diakonit, joille oman hiippakunnan piispa on erikseen myöntänyt kierreorarin käyttöoikeuden. Ponomareina toimivat voivat käyttää stikaria vakiintuneen tavan mukaan. Tytöt eivät käytä stikaria.

Muuta huomioonotettavaa

Piispainkokous suosittelee perinteisiä ja yksinkertaisia jumalanpalveluspukumalleja. Luostarin johtaja antaa tarkempia ohjeita luostarin pukeutumissäännöstä, esimerkiksi munkin mantian käytöstä. Pappi tai diakoni, joka on asetettu toimituskieltoon, voi käyttää papillisia viittoja ja päähineitä. Hän voi myös osallistua Herran pyhään ehtoolliseen alttarissa, jolloin hän pukeutuu vihkimyksensä mukaisesti joko epitrakiliin tai orariin ja hihoihin. Papiston jäsenten tulee välttää liiallista koristautumista, kuten korvakoruja ja tatuointeja. Viitan kanssa käytetään mustia housuja, nahkakenkiä ja sukkia.
(19.5.2005, tarkistettu 24.8.2022)

Papiston viittojen ja päähineiden hankinta ja hoito

Otettiin käsiteltäväksi piispainkokouksessa 16.12.2004 (ptk §3) pöydälle jätetty asia papiston viittojen ja päähineiden hankinnasta ja hoidosta. Piispainkokous päätti antaa asiasta seuraavan suosituksen: Kirkkomme papit ja diakonit ovat velvollisia käyttämään papillisia asuja jumalanpalveluksissa ja niiden ulkopuolella edustaessaan kirkkoaan tai seurakuntaansa. Varsinaisten jumalanpalveluspukujen ohella papillisiin asuihin kuuluvat alus- ja päällysviitat sekä papilliset päähineet (kalimavki/ kalilavka ja skufia). Piispainkokouksen näkemyksen mukaan seurakuntien tulee vastata seurakunnan palveluksessa olevien pappien, diakonien ja kanttoreiden viittojen ja päähineiden hankinnasta ja kunnossapidosta. Samaa suositellaan myös ns. harrastuksen nojalla vihittyjen pappien ja diakonien kohdalla. Hiippakuntien piispojen ja muiden työntekijöiden osalta vastuun kantaa asian omainen hiippakunta.
(19.5.2005; tarkistettu 24.8.2022)

Papiston tarvitsemat työasut

Alus- ja päällysviitta sekä skufia ja kamilavka ovat papiston jumalanpalveluksissa ja kirkollisissa tilaisuuksissa käyttämiä työasuja. Piispainkokous suosittelee seurakuntia kustantamaan korkeintaan kolmen vuoden välein nämä papiston tarvitsemat työasut sekä vastaamaan niiden huollosta.
(14.9.2005)

Piispainkokouksen ohjeet viittojen hankinnasta ja huollosta

Kirkkomme piispainkokous on 19.5.2005 tehnyt päätöksen papiston viittojen ja päähineiden hankinnasta ja hoidosta. Kirkkomme papit ja diakonit ovat velvollisia käyttämään papillisia asuja jumalanpalveluksissa ja niiden ulkopuolella edustaessaan kirkkoaan tai seurakuntaansa. Varsinaisten jumalanpalveluspukujen ohella papillisiin asuihin kuuluvat alus- ja päällysviitat sekä papilliset päähineet (kalimavki/kamilavka ja skufia). Piispainkokouksen näkemyksen mukaan seurakuntien tulee vastata seurakuntien palveluksessa olevien pappien, diakonien ja kanttoreiden viittojen ja päähineiden hankinnasta ja kunnossapidosta. Samaa suositellaan myös ns. harrastuksen nojalla vihittyjen pappien ja diakonien kohdalla. Tähän liittyen annetaan seuraavat piispainkokouksen sovellutusohjeet seurakuntiin.

1. Kun seurakunnan talousarvioon on varattu määräraha kirkollisten vaatteiden hankintaan ja huoltoon, voi seurakunnan kirkkoherra määrärahan puitteissa siunata seurakunnan työntekijöille niiden hankkimisen. Samaa käytäntöä on mahdollista harkinnan mukaan soveltaa myös harrastuksen nojalla vihittyihin ja eläkkeellä oleviin papiston jäseniin.
2. Kirkkoherran osalta laskut hyväksyy se seurakunnan luottamushenkilö, joka muutenkin hyväksyy kirkkoherran laskut.
3. Mikäli talousarvioon ei ole erikseen varattu määrärahaa tähän tarkoitukseen, kaikki hankinnat tulee hyväksyttävä seurakunnan neuvostossa etukäteen.
4. Alusviitta, päällysviitta sekä päähine voidaan hankkia seurakunnan kustantamana korkeintaan kerran kolmessa (3) vuodessa.
(28.4.2006, tarkistettu 24.8.2022)

Jumalanpalvelusten toimittaminen seurakunnissa

Piispainkokous on aikanaan (18.6.1974) antanut ohjeen niistä kirkollisista juhlapäivistä, joina kaikissa seurakunnissa on toimitettava jumalanpalvelus. Tämä ohje sisältää ns. kahdentoista suuren juhlan lisäksi joitakin muita keskeisiä kirkkovuoden juhlia. Nyt piispainkokouksen tietoon on tullut, että kaikissa seurakunnissa kyseistä ohjetta ei noudateta ja jopa kahdentoista suuren juhlan joukkoon kuuluvina juhlapäivinä jumalanpalveluksia ei ole toimitettu. Päätettiin, että aiemmin annettu ohje tarkistetaan. Asia jätettiin pöydälle jatkovalmistelua varten.
(19.5.2005)

Piispainkokous tiedottaa, että ne juhlapäivät, joina kirkkokunnan kaikissa seurakunnissa ehdottoman säännöllisesti pidetään jumalanpalvelukset, ovat seuraavat:

I. Kiinteät juhlapäivät

- 8.9 Herran Äidin syntymä
- 14.9. Pyhän Ristin ylentäminen
- 1.10. Neitsyt Marian suojelus
Karjalan pyhittäjien ja valistajien juhla
- 21.11. Neitsyt Marian temppeliinkäynti
- 6.12. Pyhä Nikolaos ja itsenäisyyspäivä
- 25.12. Kristuksen syntymä
- 26.12. II joulupäivä
- 1.1. Herran ympärileikkaus, Pyhä Basileios ja uudenvuoden päivä
- 6.1. Herran kaste
- 2.2. Herran temppeliintuominen
- 25. 3. Neitsyt Marian ilmestys
- 24.6. Johannes Kastajan syntymä
- 28.6. Sergei ja Herman Valamolaiset
- 29.6. Apostolit Pietari ja Paavali

- 20.7. Profeetta Elia
- 6.8. Kristuksen kirkastus
- 15.8. Neitsyt Marian kuolonuneen nukkuminen
- 29.8. Johannes Kastajan mestaus

II. Liikkuvat juhlapäivät

Ehtoopalvelus sovintosunnuntain illalla

Suuren paaston ensimmäisellä viikolla suuren kanonin lukeminen ja Ennenpyhitettyjen Lahjain liturgian toimittaminen

Muina paastoviikkoina Ennenpyhitettyjen Lahjain liturgia aamulla tai illalla

Lasaruksen lauantai

Palmusunnuntai

Suuren viikon jumalanpalvelukset tiistai-illasta alkaen

Herran pääsiäinen

II pääsiäispäivä

Helatorstai

Helluntai

II helluntaipäivä

Neljä vainajien muistelupäivää

Kirkkokunnan seurakunnissa toimitettaviksi piispainkokous suosittelee edellisten lisäksi:

Ennenpyhitettyjen lahjain liturgia suuren viikon maanantaina, tiistaina sekä keskiviikkona

11.9. Sergei ja Herman Valamolaiset

26.9. Apostoli Johannes Teologi

23.10. Apostoli Jaakob

8.11. Ylienkeli Mikael

13.11. Johannes Krysostomos

15.12. Trifon Petsamolainen

8.3. Johannes Sonkajanrantalainen

23.4. Georgios Voittaja

9.5. Pyhä Nikolaos

5.6. Johannes Valamolainen

12.6. Arseni Konevitsalainen

10.7. Konevitsan Jumalanäidin ikoni

1.8. Pyhän Ristin esiintuominen ja Makkabealaismarttyyrit

7.8. Valamolaisen Jumalanäidin ikoni

Edellä lueteltujen lisäksi olisi luonnollisesti suotavaa, että edelleenkin pidettäisiin ne juhlapäivät, jotka mahdollisesti kuuluvat seurakuntien paikallisiin perinteisiin samoin kuin seurakuntalaisten erikoisesti pyytämät ns. tilatut jumalanpalvelukset.

(18.6.1974; tarkistettu 24.8.2022)

Antiminssit

Todettiin, että vanhat ja käytöstä poistetut antiminssit ja erityisesti niissä olevat pyhänjäännökset on palautettava omaan hiippakuntakansliaan. Vain poikkeustapauksessa ja piispan siunauksesta voidaan jokin vanha antiminssi kehystää. Sellaisessa tapauksessa tulee noudattaa kirkon konservaattorin antamia kehystysohjeita ja antiminssi tulee ripustaa arvokkaalle paikalle, esimerkiksi seurakuntasaliin, mutta ei kirkkoon. Hiippakuntapiispat antavat tarvittaessa yksityiskohtaisempia ohjeita.

(14.9.2005; tarkistettu 24.8.2022)

Ohjeistus sakramentteihin ja toimituksiin osallistumisesta

Suomen ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) 3§:n mukaan kirkon jäseniä ovat ne, jotka on otettu kasteen ja mirhalla voitelun kautta kirkon yhteyteen. Samalla määrätään, ettei kirkon jäsen voi samanaikaisesti kuulua muuhun uskonnolliseen yhdyskuntaan.

Suomen ortodoksisesta kirkosta annetussa laissa (985/2006) ja laissa uskontokuntien jäsenrekisteristä (614/1998) säädetään jäsenrekisteristä, johon kirjataan tiedot Suomen ortodoksisen kirkon jäsenistä. Kirkkokäsitykseltään ortodoksinen kirkko on yksi kirkko, eikä Suomen alueella papiston pastoraalista palvelutehtävää ole rajattu vain Suomen ortodoksisen kirkon jäseniin.

Piispainkokous ohjeistaa papistoa noudattamaan harkintaa toimitusten ja sakramenttien osalta niiden ortodoksien osalta, jotka eivät ole Suomen ortodoksisen kirkon jäsenrekisterissä. Epävarmoissa tilanteissa konsultoidaan hiippakunnan piispaa.

Piispainkokous ohjaa käymään keskustelun kirkon jäsenyydestä niiden ortodoksien kanssa, jotka säännöllisesti osallistuvat jumalanpalveluselämään ja toimituksiin, mutta eivät ole Suomen ortodoksisen kirkon jäsenrekisterissä.

Piispainkokous toivoo, että Suomessa pysyvästi asuvat ortodoksit liittyvät Suomen ortodoksisen kirkon jäseneksi.

Hautauksen osalta noudatetaan Ortodoksisen kirkon kirkkojärjestyksen määräystä (2007/174, §8), jonka mukaan kirkollinen hautaan siunaaminen toimitetaan ortodoksista uskoa tunnustaneelle vainajalle.

(27.3.2012)

Kirkollisten toimitusten kulukorvaukset

Piispainkokous päätti 18.2.2020 istunnossaan pyytää Ioannis Lampropoulosta valmistelemaan Marko Patroselta ja Timo Tynkkyseltä pyydettyjen lausuntojen pohjalta selvitys kirkkoon kuulumattomien tai ulkomailta vierailevien toimituksista (kaste, häät, hautajaiset, kodinpyhytys, sairaanvoitelu tai muistopalvelus) koituvien kulukorvausten suuruudet, jonka pohjalta voidaan vastaisuudessa määrätä seurakuntaan kuulumattomille suoritettavat toimitusmaksut. Toimitusmaksujen perusteet muodostuvat papin ja kanttorin työajan palkoista sivukuluineen, tilankäytöstä ym. kuluista. Ioannis Lampropouloksen tekemät palkkauskululaskelmat sisältävät keskimääräisen papin, kanttorin palkan sivukuluineen ja

yleiskustannukset (sis. esim. kiinteistökulut). Ioannis on tehnyt laskelmansa todellisiin kuluihin perustuen. Palvelusten tunteihin on lisätty myös valmistautuminen, valmistaminen ja juhlaan osallistuminen. Piispainkokous päättää Ioannis Lampropouloksen tekemiin laskelmiin vedoten suositella seurakunnille, että toimituksista pyydettyvät kulut voivat vastaisuudessa olla seuraavat: kasteesta 255 €, häistä 255 €, hautajaisista 340 €, kodinpyhityksestä 170 €, sairaanhoitokuluista 170 € ja muistopalveluksesta 170 €. Piispainkokous korostaa, että on aina käytävä vakava keskustelu toimitusta pyytävien kanssa seurakunnan jäsenyyden tärkeydestä.
(21.4.2021)

Erikoisristien käyttäminen

Piispainkokous ohjeisti 18.6.1974 (2§) papistoa ilmoittamaan kirjallisesti hiippakuntansa piispalle muulta kirkolta saamastaan koru- tai erikoisrististä. Ilmoituksen jälkeen papiston jäsen voi saada luvan kantaa erikoisristiä oman kirkon juhlissa ja virallisissa tilaisuuksissa, erikoisristin lahjoittaneeseen kirkkoon tapahtuvien vierailujen yhteydessä tai heidän Suomeen tapahtuvan vierailun aikana sekä edellä mainittuihin liittyvissä jumalanpalveluksissa.

Esitys: Piispainkokous kumoaa 18.6.1974 tehdyn päätöksen ristien käytön osalta ja päättää, että muulta kirkolta saatu erikoisristi edellyttää vastaavan ristin kanto-oikeutta Suomessa. Helmiäisestä valmistetut ristit rinnastetaan koruristeihin ja Ekumeenisen patriarkan vuosituhannen vaihteen molemmin puolin myöntämät hopeiset tai kultaiset ristit rinnastetaan kirkkomme perinteisiin hopea- tai kultaristeihin.

Piispainkokous ohjeistaa papistoa, ettei paastojen aikana käytetä puuristejä, vaan kanto-oikeuden mukaista ristiä tai ei ristiä lainkaan.

Apulaispiispan mitrassa on risti nykyisen yleisortodoksisen käytännön mukaisesti.
(27.3.2012; tarkistettu 24.8.2022)

Jumalanpalveluksissa luettavien tekstien korjattu muoto

Piispainkokous edellyttää, että jumalanpalveluksissa käytetään aina piispainkokouksen viimeisimmät hyväksytyt tekstit. Piispainkokous velvoittaa kirkkoherrat huolehtimaan siitä, että kyseiset julkaisut hankitaan seurakuntiin ja otetaan viipymättä käyttöön.
(30.12.1971, tarkistettu 24.8.2022)

Jumalanpalvelusten lyhentäminen

Piispainkokous toteaa, että muiden jumalanpalvelusten kuin liturgian lyhentäminen on mahdollista, jos siihen ilmenee pakottavia syitä. Pääsääntöisesti palveluksia ei lyhennetä. Lyhennyksissäkin palveluksissa on noudatettava samaa järjestystä ja samoja muisteluaiheita kuin lyhentämättömissäkin. Jumalanpalvelusten lyhentäminen uusia kaavoja muodostamalla ei ole mahdollista, mutta mahdollista on ottaa käytäntöön sikäli kuin siihen tarvetta ilmenee, Kreikan kirkossa oleva ja Konstantinopolin Suuren Kirkon tyypikoniin

perustuva jumalanpalvelusjärjestys, kuten esim. vigilioitten sijaan suuren ehtoopalveluksen toimittaminen illalla ja aamupalveluksen toimittaminen välittömästi liturgian edellä. Tässä tapauksessa ei ole tarvetta lyhentää erilleen toimitettavaa suurta ehtoopalvelusta. Vigiliaan taas kuuluvat erottamattomasti suuri ehtoopalvelus, aamupalvelus sekä 1. hetki.

(29.5.1965; tarkistettu 24.8.2022)

Jumalanpalveluksissa käytettävien veisujen hyväksyntä

Useilla tahoilla on ilmennyt, että jumalanpalveluksissa lauletaan toisinaan oloissamme ennestään tuntemattomia kirkkoveisujen sävellyksiä ja sovituksia. Tämän vuoksi Piispainkokous päätti muistuttaa kantoreita siitä periaatteesta, että jumalanpalveluksissa käytettävällä musiikilla tulee olla asianmukainen hyväksyntä tai veisujen tulee olla vanhastaan tuttuja ja vakiintuneita.

(3.6.1994)

EPL:n toimittaminen illalla

(Lisäys 15.1.1968 tehtyyn päätökseen)

EPL voidaan toimittaa yhtä hyvin illalla kuin aamulla niinä suuren paaston päivinä, joina se on merkitty toimitettavaksi. Illalla toimitettaessa paasto alkaa klo 12. Illalla ko. jumalanpalvelus voidaan aloittaa yhdeksännen hetken palveluksesta liittämättä sen edelle muulle vuorokauden ajalle kuuluvia muita hetkiä. On myös pyrittävä siihen, että EPL toimitetaan samassa kirkossa, jossa edellisenä sunnuntaina on Pyhä Karitsa valmistettu.

(24.8.2022)

Papiston matkustamisesta

Ortodoksisen kirkon kanoninen perinne ja myös oma kirkkoamme koskeva lainsäädäntö edellyttävät kirkkokunnasta ulospäin suuntautuvien yhteyksien hoitamisen kuuluvan arkkipiispan vastuualueeseen ja toimivaltaan. Kanoninen käytäntö edellyttää, ettei omaalotteisesti sovita kirkollisista vierailuista eikä muista vastaavista yhteyksistä rajojen ulkopuolelle. Tämä tarkoittaa yhtä hyvin Suomesta käsin tapahtuvia yhteyksiä kuin kutsumisia rajojen takaa Suomeen. Mikäli näissä suhteissa on toivomuksia tai konkreettisia ehdotuksia, pyydetään niitten johdosta ottamaan yhteyttä arkkipiispaan, jolloin asioista voidaan keskustella ja jolloin niitä myönteisissä tapauksissa voidaan hoitaa eteenpäin ja sopia toteutuksista arkkipiispan välityksellä. Tässä ei näin ollen ole kyseessä yhteyksien vähentäminen, vaan kaiken hoitaminen kirkon järjestyksen mukaan.

Kirkon papistolla ulkomaille matkustaessa tulee olla arkkipiispan antama kanoninen suosituskirje, jota ilman ei voi lomamatkojenkaan yhteydessä käydä tervehtimässä jotakin paikallista piispaa. Käynnillä paikallisen piispan luona papilla tulee olla papillinen alus- ja päällysviitta sekä päähine.

Kotimaan matkailuohjeistus: Jos jonkin hiippakunnan papiston jäsen matkustaa toisen hiippakunnan alueelle osallistuakseen tai toimittaakseen pyhiä toimituksia, on pyydettävä tähän siunaus sekä omalta hiippakuntapiispaltaan että asianomaisen alueen piispalta. Samoin piispojen tulee pyytää siunaus sen hiippakunnan piispalta, jonka alueelle hän menee toimittamaan.

(15.1.1968 sekä 25.10.1993; tarkistettu 24.8.2022)

Katumuksen sakramentista

Arkkipiispan tekemän esityksen pohjalta päätettiin lähettää ortodoksisille seurakunnille ja papistolle seuraava kirje:

”Kirkkokuntamme piirissä on kasvavassa määrin ollut havaittavissa, että katumuksen sakramentti eli synnintunnustus siihen liittyvine synninpäästöineen on käynyt monilla tahoilla harvinaisemmaksi käytännöksi Suomen ortodoksien parissa. Tämä lienee ainakin osittain seurausta 1970-luvun alussa annettujen synnintunnustusta koskevien ohjeiden väärinymmärtämisestä. Tuolloinen Piispainkokous näki aiheelliseksi korostaa, ettei synnintunnustuksen ehdoton ja lainomainen tekeminen edellytykseksi Pyhään Ehtoolliseen osallistumiselle ollut sielunhoidollisesti poikkeukseton vaatimus tai välttämättömyys. Tätä korostettiin erityisesti niitä ajatellen, jotka vähitellen olivat ruvenneet yhä useammin etsimään hengellistä uudistumista Pyhän Ehtoollisen osallisuudesta. Piispainkokouksen tuolloin antamissa ohjeissa todettiin, että kyseiset seurakuntalaiset voivat asiasta rippis-isän kanssa keskusteltuaan ja hänen luvallaan toisinaan osallistua Ehtoolliseen ilman sitä aina edeltävää synnintunnustusta. Omavaltaisesti omille teilleen eksynyt käytäntö tekee tarpeelliseksi korostaa mainittua tuolloin annettua ohjetta uudelleen. Kirkon jäsenen on näissä kysymyksissä toimittava yhteisymmärryksessä rippis-isänsä kanssa ja hänen ohjeittensa mukaan. Katumuksen sakramentti on eräs Kirkkomme sielunhoidollisia aarteita, jonka viljelyä tulee kaikin tavoin vahvistaa, jotta se yhä suuremmassa määrin ja yhä useamman kohdalla voisi olla se hengellisen terveyden lähde, joksi se on tarkoitettu. Kiinnittäessämme Kirkkomme jäsenten huomiota tähän seikkaan kannustamme samalla papistoa riittävän runsaasti vahvistamaan tähän liittyvää opetusta.”

(11.9.1995)

Piispojen liturginen muistelu

Asiasta keskusteltua päätettiin pyrkiä v. 1923 tomoksen edellyttämään järjestykseen seuraavalla tavalla:

- arkkipiispa muistelee suuressa saatossa ja ”ensimmäisten joukossa” ekumeenista patriarkkaa sekä mahdollisesti ”kanssamme palvelevaa/palvelevia”
- metropoliitat muistelevat suuressa saatossa patriarkkaa ja arkkipiispaa sekä mahdollisia muita mukana palvelevia piispoja;
- apulaispiispa muistelee pääsääntöisesti arkkipiispaa;
- papin toimittamassa liturgiassa pappi muistelee yllä mainituissa yhteyksissä vain omaa esipaimentaan ja tämän luvalla palvelevaa muuta piispaa;
- ektenioissa muistellaan ko. hiippakunnan esipaimenta ja hänen luvallaan palvelevaa;
- ns. yhteisliturgiassa muistellaan ektenioissa osallistuvia piispoja hierarkisessa järjestyksessä;

- ns. pitkän iän toivotuksissa säilytetään keskinäisen rakkauden ja perinteen kunnioituksen merkeissä tähänastinen käytäntö, eli rukoillaan monia vuosia patriarkalle, arkkipiispalle ja omalle piispalle. Väärinkäsitysten välttämiseksi piispankokous korostaa aivan erityisesti, että uusi käytäntö vastaa niin tomoksen linjaa kuin vanhimpien kirkkojen ja erityisesti ekumeenisen patriarkaatin käytäntöä eikä missään suhteessa vähennä kunnioitustamme pyhintä patriarkkaamme kohtaan.
(18.11.1988; tarkistettu 24.8.202)

Papiston ehtoollisesta osallistuminen

Piispankokous päätti, että suurissa kirkollisissa kokoontumisissa itse liturgian toimittamiseen osallistumaton papisto voi piispan siunauksesta osallistua pyhään ehtoolliseen kirkkosalin puolella muun kirkkoväen kanssa.
(22.2.2002)

3. hetken rukous liturgiassa

Liturgiassa 3. hetken rukousta ei lueta epiklesis-rukouksen yhteydessä.
(24.8.2022)

Piispan maininta hetkissä

Hetkissä mainitaan aina vain kulloisenkin hiippakunnan oma piispa, vaikka muitakin piispoja olisi läsnä: "Pyhän esipaimenemme esirukouksien tähden ..."
(24.8.2022)

Suuren saaton jälkeiset vuorosanat

Papin ja diakonin liturgian suuren saaton jälkeisten vuorosanojen kohdalla siirrytään yleisortodoksiseen käytäntöön, joka taas perustuu liturgian varhaisempaan käytäntöön:

Pappi: Muista minua, veljeni ja kanssapalvelijani.

Diakoni: Sinun pappieuttasi muistakoon Herra, Jumala, valtakunnassaan.

Pappi: Rukoile minun puolestani, kanssapalvelijani.

Diakoni: Pyhä Henki tulee päällesi ja Korkeimman voima varjoaa sinut.

Pappi: Sama Henki tulee toimittamaan kanssamme tätä pyhää palvelusta kaikkina elämämme päivinä.

Diakoni: Muista minua, pyhä isä.

Pappi: Herra, Jumala, muistakoon sinua valtakunnassaan alati, nyt ja aina ja iankaikkisesti.

Diakoni: Amen.

(24.8.2022)

Epistolan lukemisen alkusanoista

Piispainkokous päätti 3/02, että epistolan alkusanana esiintyvä ”Veljet” korvataan sanoilla ”Veljet ja sisaret”. Piispainkokous kiinnittää nyt huomion siihen, että siinä tapauksessa on käytettävä samoja sanoja myös silloin kun ilmaisu ”veljet” esiintyy epistolan keskellä. Selkeintä olisi käyttää samaa ilmaisua kuin sitä, mikä esiintyy kirkon käytössä olevassa raamatunkäännöksessä (”veljet”; 1992 käännös). Piispainkokous ei kuitenkaan halua muuttaa monissa seurakunnissa jo vakiintuneeksi käytännöksi tullutta ilmaisuja ”veljet ja sisaret”.

(24.8.2022)

Kirkottamisesta tehty päätös

Piispainkokous päätti kokouksessaan 4/2002, ettei poikalastakaan viedä alttariin kirkottamisen yhteydessä. Keskusteltuaan kysymyksestä piispainkokous päättää nyt, että kirkottamisessa lapsi viedään aina alttariin sukupuolesta riippumatta.

(4.10.2002, tarkistettu 24.8.2022)

Diakonien ehtoollisjako-oikeus

Diakoni voi hiippakunnan piispan siunauksella jakaa pyhää ehtoollista silloin, kun ehtoolliselle tulevia on paljon. Diakoni ei voi olla ainoana ehtoollisen jakajana vaan jakaa lahjoja aina papin lisäksi.

(24.8.2022)

Kirkollisen kihlauksen ajankohta

Kirkollinen kihlaus kuuluu toimitettavaksi kruunaamisen yhteydessä. Kihlauksen voi poikkeustapauksissa pastoraalisista syistä toimittaa erilleen kruunaamisesta sillä edellytyksellä, että kruunaamiseen ei ole liian pitkä aika ja sen ajankohdasta on jo sovittu. Ortodoksisessa kanonisessa perinteessä kihlaus käsitellään pariskuntaa sitovana toimituksena ja kihlauksen purkaa tarvittaessa aina hiippakunnan piispa.

(22.11.1995; tarkistettu 24.8.2022)